

Σ.Δ.Ι.Τ.: εφαρμογή σε έργα του υπουργείου Δικαιοσύνης

Ιωάννης Δ. Γκιούλης

Γενικά

Το Σεπτέμβριο του 2005, ψηφίστηκε από την ελληνική Βουλή ο νόμος 3389/2005 για τις Συμπράξεις Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.). Σε μία κρίσιμη καμπή για την ελληνική οικονομία, όπου απαιτείται να συνδυαστούν συχνά αντικρουόμενοι στόχοι, όπως η υλοποίηση μεγάλου αριθμού ελλειπουσών δημόσιων υποδομών, η επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης, με ταυτόχρονη μείωση του δημόσιου χρέους και της φορολογικής επιβάρυνσης νομικών και φυσικών προσώπων, οι Συμπράξεις Δημόσιου – Ιδιωτικού τομέα αναμένεται να συμβάλουν ουσιαστικά, δίνοντας τη δυνατότητα υλοποίησης έργων υποδομών, με ταυτόχρονη μείωση της οικονομικής επιβάρυνσης του Δημοσίου και χρονική διασπορά αυτής σε μεγάλη χρονική περίοδο.

Οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα στοχεύουν στην ανάπτυξη

υποδομών και στην παροχή υπηρεσιών σε τομείς της εθνικής οικονομίας, όπου η απελευθέρωση της αγοράς και η πλήρης ιδιωτικοποίηση δεν είναι επιθυμητή. Με αυτού του είδους τις συμπράξεις, ο δημόσιος τομέας παραχωρεί την κατασκευή, χρηματοδότηση, συντήρηση, διαχείριση, λειτουργία, παροχή υπηρεσιών για συγκεκριμένο μακροχρόνιο χρονικό διάστημα στον ιδιωτικό τομέα, έναντι του δικαιώματος εκμετάλλευσης του έργου ή έναντι ετήσιου ανταλλάγματος.

Ο νέος νόμος για τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα παρέχει το αναγκαίο πλαίσιο διαφάνειας και ασφάλειας και αναμένεται να διευκολύνει την υλοποίηση έργων και υπηρεσιών του δημόσιου τομέα, μέσω σύμπραξης με Ιδιωτικό Φορέα Σύμπραξης (Ι.Φ.Σ.) και να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη, στην ορθολογική διαχείριση των δημοσίων πόρων και στην αξιοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων και τεχνογνωσίας.

Η επιτυχής εφαρμογή του νέου νόμου απαιτεί ιδιαίτερα λεπτομερή και ενδελεχή προετοιμασία του κάθε έργου, ώστε να υλοποιηθούν συμβάσεις προς όφελος του φορολογούμενου πολίτη και της υγιούς επιχειρηματικής ανάπτυξης.

Πλεονεκτήματα των έργων με Σ.Δ.Ι.Τ

Το Δημόσιο ανέκαθεν αξιοποιούσε την εμπειρία και την εξειδίκευση και τεχνογνωσία του ιδιωτικού τομέα στην υλοποίηση δημόσιων έργων. Η ουσιώδης διαφορά έγκειται στο ότι, σύμφωνα με του παραδοσιακούς τρόπους δημοπράτησης (συμβάσεις κατασκευής δημόσιων έργων), οι υποχρεώσεις των κατασκευαστικών εταιριών έπαυαν με την ολοκλήρωση της κατασκευής, την παράδοση του έργου και την παρέλευση του χρόνου εγγύησης της κατασκευής, ενώ με τις συμβάσεις Σ.Δ.Ι.Τ. η ευθύνη παραμένει στον ιδιώτη για μακροχρόνιο διάστημα, καθώς αυτός είναι υπεύθυνος όχι μόνο για το σχεδιασμό και την κατασκευή, αλλά και για την συντήρηση του έργου σε βάθος χρόνου.

Τα πλεονεκτήματα συνοψίζονται στα εξής:

- Ο ιδιωτικός τομέας έχει σημαντικά κίνητρα να επιτύχει και διατηρήσει υψηλό επίπεδο στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της συμβάσεως.
- Ελαχιστοποιούνται οι υπερβάσεις κόστους και χρονοδιαγράμματος

κατά τη φάση κατασκευής.

- Επιτυγχάνονται συνέργειες από την ενσωμάτωση του σχεδιασμού, της κατασκευής και της λειτουργίας σε μία (ενιαία) σύμβαση μακροπρόθεσμης διάρκειας.
- Αξιοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων για την υλοποίηση και παροχή δημόσιων υποδομών και υπηρεσιών.
- Ελεγχόμενο και ανταγωνιστικό κόστος συντήρησης και λειτουργίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του έργου.

Παρότι εξακολουθεί να θεωρείται ως πρωταρχικό κίνητρο για την εκτέλεση έργων μέσω Σ.Δ.Ι.Τ. η εξασφάλιση των απαραίτητων πόρων για την υλοποίηση έργων, η μέθοδος αυτή αξιοποιείται ακόμα και από χώρες ή σε περιπτώσεις όπου δεν τίθεται θέμα στενότητας δημόσιων πόρων, καθώς η υλοποίηση έργων με τη συνεργασία του ιδιωτικού τομέα κρίνεται ως συμφέρουσα και αποδοτική, ξεπερνώντας τους αρχικούς λόγους για τους οποίους επελέγη η εφαρμογή του συγκεκριμένου θεσμού.

Η εφαρμογή του θεσμού απέδειξε ότι σε μακροπρόθεσμη βάση εξασφαλίζεται η μείωση του συνολικού κόστους του έργου (whole life cost), επιτυγχάνεται μεγαλύτερη ωφέλεια για το Δημόσιο και τους χρήστες / πολίτες (better value for money) και βελτιώνεται σημαντικά η ποιότητα του τελικού προϊόντος ή και των παρεχομένων υπηρεσιών.

Η έως σήμερα εμπειρία από την εφαρμογή του θεσμού των παραχωρήσεων αποδεικνύει ότι η ενοποίηση

της ευθύνης κατασκευής με την ευθύνη συντήρησης και λειτουργίας ενός έργου οδηγεί τον ιδιώτη επενδυτή να αντιμετωπίσει το έργο σε ενιαία και μακροπρόθεσμη βάση, γεγονός το οποίο συμβάλλει στην υλοποίηση άριστων ποιοτικά έργων.

Οι ανωτέρω κρίσιμες και ιδιαίτερα σημαντικές πλευρές / συνιστώσες του θεσμού των Σ.Δ.Ι.Τ. σαφώς επηρεάζουν και διαμορφώνουν το αντικείμενο των προς ανάθεση εργασιών, δεδομένου ότι η δόμηση των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών θα πρέπει να στοχεύει στη μεγιστοποίηση των πλεονεκτημάτων του θεσμού Σ.Δ.Ι.Τ., έναντι των παραδοσιακών μεθόδων ανάθεσης των έργων, ώστε ο ιδιώτης επενδυτής να έχει κάθε όφελος και κίνητρο να παραδώσει έγκαιρα ένα ποιοτικό έργο χωρίς ελαττώματα, αλλά και ταυτόχρονα να συντηρήσει τις υπό δημοπράτηση εγκαταστάσεις σε άριστη κατάσταση για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα μετά το πέρας της κατασκευής τους.

Γιατί Σ.Δ.Ι.Τ. σε καταστήματα κράτησης και δικαστικά μέγαρα

Η υλοποίηση του έργου της ανάπτυξης καταστημάτων κράτησης και δικαστικών μεγάρων μέσω της Σύμπραξης Δημόσιου – Ιδιωτικού Τομέα αποτελεί θετική εξέλιξη για τους εξής λόγους:

- Το έργο αποτελεί χαρακτηριστικό

παράδειγμα υποδομών, οι οποίες θα μπορούσαν να κατασκευαστούν με την ενεργό συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.

- Καλύπτει συγκεκριμένες διοικητικές ανάγκες, οι οποίες μέχρι σήμερα καλύπτονταν ανεπαρκώς.
 - Η αποπληρωμή του έργου λαμβάνει χώρα σε βάθος χρόνου, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό τις ανάγκες χρηματοδότησης των καταστημάτων κράτησης και των δικαστικών μεγάρων, ενώ παράλληλα κατευθύνει τα λοιπά διαθέσιμα κονδύλια στην κάλυψη πρόσθετων ή και συμπληρωματικών υποδομών, επιταχύνοντας χρονικά την υλοποίηση του κτιριολογικού του προγράμματος.
 - Η ολοκλήρωση του έργου πραγματοποιείται σε συντομότερο χρονικό διάστημα σε σχέση με την υλοποίηση του έργου, συμβάλλοντας στην ταχύτερη ολοκλήρωση του αναπτυξιακού προγράμματος του υπουργείου Δικαιοσύνης.
 - Επίτευξη καλύτερης συντήρησης των υποδομών σε μακροχρόνια βάση μέσω προσδιορισμού υψηλών προδιαγραφών για τους χρήστες, δεδομένου ότι η τήρηση των προδιαγραφών αυτών θα αποτελέσει προϋπόθεση για την καταβολή των αμοιβών διαθεσιμότητας στους Ιδιωτικούς Φορείς Σύμπραξης (Ι.Φ.Σ.).
- Εξάλλου Σύμπραξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα στον τομέα αυτό έχουν πραγματοποιηθεί με επιτυχία στο εξωτερικό τα τελευταία έτη.

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ανατέθηκε στη ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε., «η μελέτη, η κατασκευή, η επίβλεψη, η παραλαβή, η συντήρηση και η προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού των καταστημάτων κράτησης ΑΤΤΙΚΗ ΙΙ στον Άγιο Ιωάννη Δήμου Σαρωνικού Κορινθίας, ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Ι στα Διαβατά Θεσσαλονίκης και ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΙΙ στην Κασσαβέτεια Βόλου» και δύο (2) νέων δικαστικών μεγάρων Πατρών Ν. Αχαΐας και Ηρακλείου Κρήτης, Η ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε. επέλεξε, στο πλαίσιο της ως άνω απόφασης και των διατάξεων του ν. 3389/2005 «Περί Συμπράξεων Δημοσίων και Ιδιωτικού Τομέα», να προχωρήσει στην υλοποίηση των ανωτέρω καταστημάτων κράτησης μέσω σύμπραξης με τον ιδιωτικό τομέα. Με την απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, η Διυπουργική Επιτροπή Συμπράξεων Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (Δ.Ε.Σ. Δ.Ι.Τ.) αποφάσισε την ένταξη στις διατάξεις του ν. 3389/2005 την υλοποίηση των τριών καταστημάτων κράτησης και των δύο δικαστικών μεγάρων, στο πλαίσιο του αντικειμένου και των απαιτήσεων που θα καθοριστούν από την Αναθέτουσα Αρχή.

Σύμφωνα με την προαναφερθείσα διυπουργική απόφαση, το έργο κατασκευής των τριών καταστημάτων κράτησης και των δύο δικαστικών μεγάρων θα γίνει με διαγωνισμό για την επιλογή ιδιωτικού φορέα που θα αναλάβει τη μελέτη, τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, την τεχνική συντήρησή τους, καθώς και την εκμετάλλευση

των εμπορικών χώρων και χώρων στάθμευσης.

Η προτεινόμενη δομή σύμπραξης προσεγγίζει μία από τις πλέον ευρέως χρησιμοποιούμενες μεθόδους διεθνώς, όσον αφορά στη χρηματοδότηση, συντήρηση και εκμετάλλευση παρόμοιων έργων υποδομής. Η δομή αυτή έχει τη μορφή του σχεδιασμού, κατασκευής, χρηματοδότησης και συντήρησης. Εναλλακτικά, αυτή η δομή αποκαλείται ιδιωτικά χρηματοδοτούμενο μη ανταποδοτικό έργο που αποπληρώνεται από το Δημόσιο.

Σύμφωνα με την Διυπουργική Επιτροπή το προϋπολογιζόμενο κόστος υλοποίησης των τριών καταστημάτων κράτησης ανέρχεται σε 198 εκατομμύρια ευρώ (+ 20% κόστος ασφάλισης και βαριάς συντήρησης) για 25 χρόνια (2 έτη περίοδος κατασκευής και 23 έτη περίοδος λειτουργίας έργου) και των δύο δικαστικών μεγάρων ανέρχεται σε 100 εκατομμύρια ευρώ (+20% κόστος ασφάλισης και βαριάς συντήρησης) για 25 χρόνια (2 έτη περίοδος κατασκευής και 23 έτη περίοδος λειτουργίας έργου). Σημειώνεται, ότι τα παραπάνω ποσά είναι ενδεικτικά και τα τελικά ποσά θα προκύψουν σε μεταγενέστερο στάδιο και θα οριστικοποιηθούν με την κατάθεση των τελικών προσφορών και την υπογραφή των συμβάσεων.

Στο πλαίσιο της προτεινόμενης δομής, η ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε. θα συνάψει σύμβαση με Εταιρεία Ειδικού Σκοπού (ΕΕΣ), η οποία θα σταθεί με σκοπό το σχεδιασμό, τη

χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη συντήρηση, την ασφάλιση και την εκμετάλλευση των εμπορικών χώρων και χώρων στάθμευσης των τριών καταστημάτων κράτησης και των δύο δικαστικών μεγάρων. Σημειώνεται ότι η σύσταση της ΕΕΣ υπαγορεύεται από το ν. 3389/2005, άρθρο 1 παρ. 4, για κάθε έργο Σ.Δ.Ι.Τ.

Το ελληνικό Δημόσιο θα χρησιμοποιεί τα καταστήματα κράτησης και τα δικαστικά μέγαρα για την περίοδο της σύμβασης και θα καταβάλει στον ιδιωτικό φορέα, μετά την έναρξη λειτουργίας τους, περιοδικές πληρωμές διαθεσιμότητας.

Το Δεκέμβριο του 2006 δημοσιεύτηκε η προκήρυξη διαγωνισμού για την επιλογή Συμβούλου για την υλοποίηση των τριών καταστημάτων κράτησης και το Σεπτέμβριο του 2007 υπεγράφη η σύμβαση για την παροχή υπηρεσιών χρηματοοικονομικού – τεχνικού – νομικού συμβούλου, μεταξύ της αναθέτουσας αρχής ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε. και της εταιρείας με την επωνυμία ΚΡΜΓ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ Α.Ε..

Η προκήρυξη διαγωνισμού για την επιλογή συμβούλου για την υλοποίηση των δύο δικαστικών μεγάρων δη-

μοσιεύτηκε το Σεπτέμβριο 2007 και είναι σε εξέλιξη.

Υπηρεσίες συμβούλου

Το αντικείμενο των υπηρεσιών του συμβούλου είναι η εν γένει υποστήριξη της Αναθέτουσας αρχής, κατά τη διαδικασία προετοιμασίας και οριστι-

Η αποπληρωμή του έργου λαμβάνει χώρα σε βάθος χρόνου, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό τις ανάγκες χρηματοδότησης των καταστημάτων κράτησης και των δικαστικών μεγάρων, ενώ παράλληλα κατευθύνει τα λοιπά διαθέσιμα κονδύλια στην κάλυψη πρόσθετων ή και συμπληρωματικών υποδομών, επιταχύνοντας χρονικά την υλοποίηση του κτιριολογικού του προγράμματος

κοποίησης της βέλτιστης μορφής σύμβασης και επιλογής του πλέον κατάλληλου Ιδιωτικού Φορέα Σύμβασης, ο οποίος στο πλαίσιο Σύμβασης Δημόσιου και Ιδιωτικού Φορέα θα αναλάβει τη μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, συντήρηση, καθώς και εκμετάλλευση εμπορικών χώρων και χώρων στάθμευσης, των τριών καταστημάτων κράτησης που αναφέρονται ανωτέρω, στο πλαίσιο του αντικειμένου και των απαιτήσεων που θα καθοριστούν από την Αναθέτουσα Αρχή με τη βοήθεια του συμβούλου.

Οι βασικοί τομείς παροχής υπηρεσιών του συμβούλου περιλαμβάνουν:

- Την οριστικοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου, της μορφής σύμπραξης, των βασικών παραμέτρων αυτής, του επιμερισμού κινδύνων και της διασφάλισης της αξίας (value for money) για την Αναθέτουσα Αρχή.
- Τον έλεγχο των υφισταμένων τεχνικών προδιαγραφών και των προδιαγραφών συντήρησης και προμήθειας του αναγκαίου εξοπλισμού και προσαρμογή τους στις ανάγκες των συμβάσεων Σ.Δ.Ι.Τ., παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την κατάρτιση των διακηρύξεων και λοιπών τευχών για την επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα Σύμπραξης και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών κατά την αξιολόγηση των υποψηφίων.
- Τον προσδιορισμό των όρων των προς κατάρτιση συμβατικών κειμένων και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και συμμετοχή σε τυχόν διαπραγματεύσεις ή διαβουλεύσεις με τους υποψήφιους Ιδιωτικούς Φορείς Σύμπραξης.
- Τη μεταφορά τεχνογνωσίας στη ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε. και στο ελληνικό Δημόσιο, σχετικά με όλα τα παραπάνω θέματα και ως προς την παρακολούθηση υλοποίησης του συμβατικού αντικειμένου και εξασφάλιση της ποιότητάς του.

Συμπερασματικά

Η ήδη εφαρμοσμένη πρακτική των Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα σε χώρες της δυτικής Ευρώπης έχει αποδειχτεί ως σημαντικός κινητήριος μοχλός για τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών εκτέλεσης και ολοκλήρωσης δημόσιων έργων. Η στενή συνεργασία των φορέων του δημόσιου τομέα, που θα λειτουργήσουν ως Αναθέτουσες Αρχές, με την Ειδική Γραμματεία Σ.Δ.Ι.Τ. του υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών σε ό,τι αφορά στην ανταλλαγή πληροφοριών και στο συντονισμό των πολύπλοκων διαδικασιών που ενσωματώνει ο νέος αυτός θεσμός, θα αποτελέσει το βασικό πλαίσιο δραστηριοποίησης, ειδικά στα πρώτα στάδια εφαρμογής των Σ.Δ.Ι.Τ.

Η έως τώρα συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία έχει αποδειχτεί επιτυχής και ευελπιστούμε σε ανάλογη συνέχεια, προκειμένου να προχωρήσουμε σε αυτή τη νέα πρόκληση με επιτυχία προς χάρη του δημόσιου συμφέροντος και της ελληνικής οικονομίας. Με την καταβολή προσπάθειας από όλα τα συνεργαζόμενα μέρη, το σχέδιο του εκσυγχρονισμού των υποδομών του δημόσιου τομέα μέσω των Σ.Δ.Ι.Τ. θα προσεγγίσει τα επίπεδα ολοκλήρωσης, αποτελεσματικότητας και επιτυχίας στα οποία προσβλέπουμε όλοι. ▲

Ο κ. Ιωάννης Γκιούλης είναι Αρχιτέκτων- Μηχανικός Α.Π.Θ. και Ελεγκτής της «ΘΕΜΙΣ Κατασκευαστική ΑΕ» του Υπουργείου Δικαιοσύνης.